

SOMDET 1 Forest Plantation Management Summary

บทสรุปการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนสวนป่าสมเด็จ 1 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

ข้อมูลทั่วไป

สวนป่าสมเด็จ 1 จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นพื้นที่ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินงาน บริหารจัดการ ด้านการพัฒนาที่ดินสวนป่าให้เป็นสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนครบวงจร การปลูกสร้างสวนป่า และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นทั้งภายในและรอบบริเวณสวนป่าในความรับผิดชอบโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งนอกจากตอบสนองผลทางธุรกิจแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ป่าเสื่อมโทรม/ป่าต้นน้ำ ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนป่า อย่างไรก็ตามงานด้านวิชาการเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่สวนป่าสมเด็จ 1 ยังมีค่อนข้างน้อย จึงจำเป็นต้องมีโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะนำไปสู่การลดปัญหาและทำความเข้าใจกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนตระหนักและให้ความสำคัญต่อทรัพยากรของพื้นที่สวนป่า อันเป็นแนวทางการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่นแต่ละแห่ง นำไปสู่การบริหารจัดการสวนป่าเศรษฐกิจตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้และมาตรฐานสากลขององค์การพิทักษ์ป่าไม้ (Forest Stewardship Council: FSC)

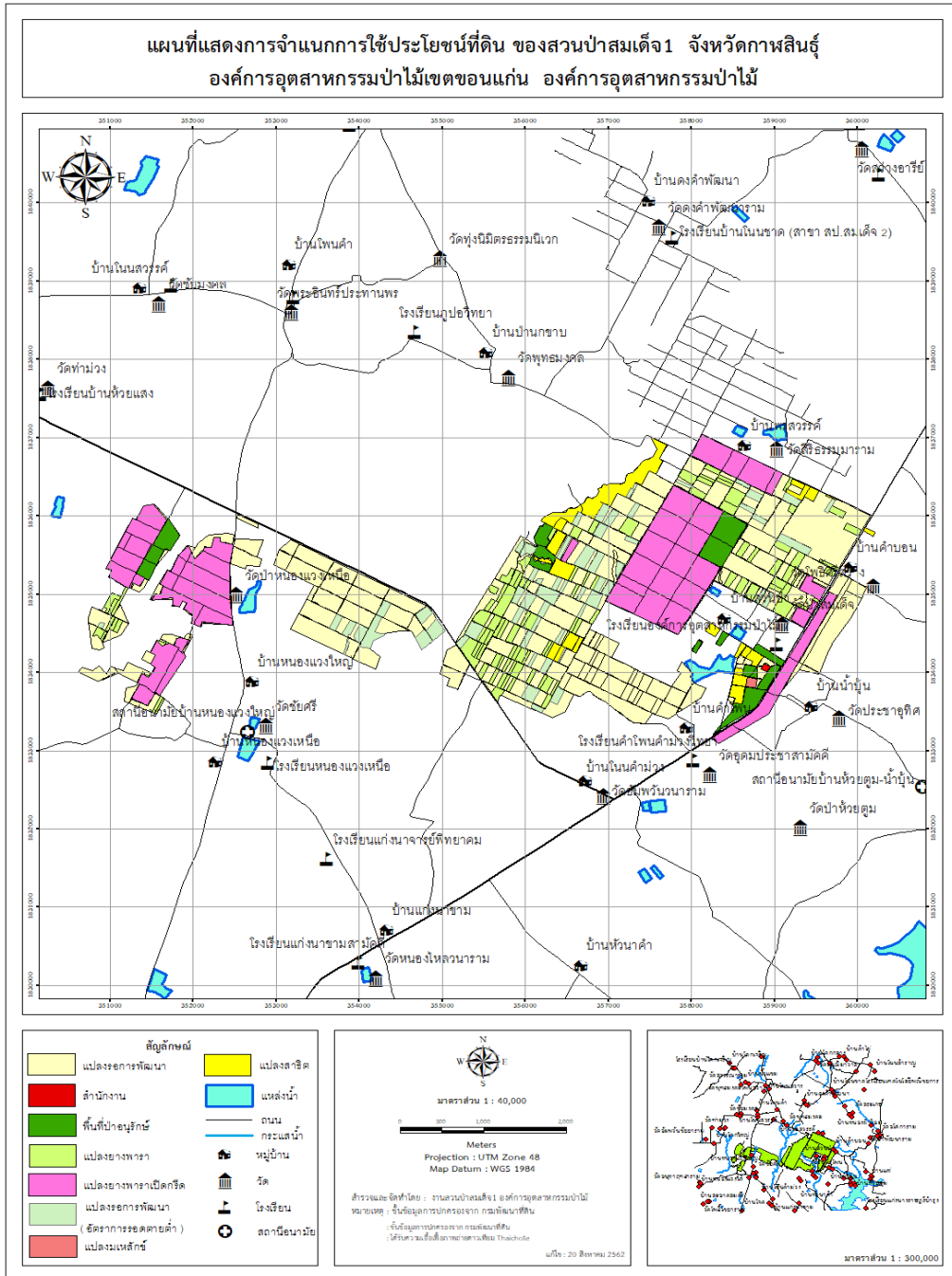
ที่ตั้ง

- ตั้งอยู่ในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงขวางและป่านาจาร
- ความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 205 เมตร
- พิกัดUTM 48 Q 361320 E 1833739
- อยู่ห่างจาก อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ26กิโลเมตร
- อยู่ห่างจาก อำเภอสมเด็จ 1 จังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ 14 กิโลเมตร
- อยู่ห่างจากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตขอนแก่น ประมาณ110กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อสวนป่า และ พื้นที่สวนป่าและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ทิศเหนือ	จรด	บ้านห้วยแสง ตำบลภูป้อ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศตะวันออก	จรด	.บ้านน้ำบูน บ้านคำบอน ตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศตะวันตก	จรด	บ้านหนองแวงเหนือ บ้านหนองแวงใหญ่ ตำบลภูป้อ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศใต้	จรด	บ้านคำโพ้น บ้านโนนคำม่วง ตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เนื้อที่รับมอบรวม 8,418 ไร่

ภาพแสดงแผนที่สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ 1

ระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

(Sustainable Forest Plantation Management System)

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

- 1.ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- 2.ความยั่งยืนด้านสังคม
- 3.ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า
2. ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในพื้นที่สวนป่า
3. อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์ ที่ใกล้สูญพันธุ์,หายากและถูกคุกคาม
4. ส่งเสริมความสมดุล ด้านการกระจายของชั้นอายุไม้ เพื่ออนุรักษ์ระบบนิเวศ คำนึงถึงการรักษาสัดส่วนที่เหมาะสมของป่าไม้ที่มีอายุมากๆ ในพื้นที่สวนป่า
5. เพื่อกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ในพื้นที่สวนป่าไว้อย่างน้อยประมาณ 5 % ของพื้นที่รวมสวนป่า
6. การอนุรักษ์พื้นที่ที่ทราบว่าจะเป็นแหล่งกำเนิดของพืช/สัตว์ ที่ใกล้สูญพันธุ์ และหายาก(นอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่กำหนด) และพื้นที่วางไข่ และผสมพันธุ์ ของสัตว์ป่า
7. การคุ้มครองและฟื้นฟู ถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์ [The Preservation and Restoration of Habitats]
8. เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ [Water Management]ที่เหมาะสมเพื่ออนุรักษ์ ปรับปรุงคุณภาพดิน และป้องกันการพังทลายของดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์
9. เพื่อเป็นการฟื้นฟู,การจัดการแปลงปลูก และและการฟื้นฟูหลังการโค่นล้มไม้ (Regeneration ,Stand Management and Felling)
10. เพื่อการจัดการสวนป่าในบริเวณที่อยู่ติดกับพื้นที่เกษตร ปกป้องและลดผลกระทบต่อนพื้นที่ที่มีความสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพและลักษณะของภูมิทัศน์ดั้งเดิม

ด้านสังคม

1. ส่งเสริมสภาพทางด้านสังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ของชุมชนท้องถิ่น
2. เพื่อจรรโลงและส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ดีของคนงานและชุมชนท้องถิ่น รอบๆสวนป่า
3. เพื่อยอมรับสิทธิตามกฎหมายและสิทธิตามขนบธรรมเนียมประเพณี ในการเป็นเจ้าของ ,การใช้ประโยชน์,การจัดการพื้นที่ และทรัพยากรต่างๆของชนพื้นเมือง ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสวนป่า
4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสวนป่ากับชุมชนท้องถิ่น
5. เพื่อสร้างบทบาท และตอบแทนสังคม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจกับชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ

1. สนับสนุนประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์และการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตไม้จากสวนป่า
2. เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและผลผลิตในระดับสูงสุดของไม้ ในขณะที่จะต้องคุ้มครองดูแลด้านความหลากหลายทางชีวภาพไปในเวลาเดียวกันด้วย
3. เพื่อกำหนดให้สวนป่ามีความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ไม้ที่มีปริมาณผลผลิตต่อหน่วยอยู่ในระดับเกณฑ์มาตรฐาน
4. เพื่อการวางแผนการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้ในระยะยาวและยั่งยืน
5. เพื่อคัดเลือกใช้ระบบวนวัฒนที่ที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนป่า
6. เพื่อคัดเลือกใช้ระบบ และเทคนิคการทำไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
7. เพื่อการใช้ระบบการสำรวจข้อมูลสวนป่าที่ทันสมัย ประหยัด และถูกต้องแม่นยำ
8. เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายไทย และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้

[Compliance with Thai Laws and International Agreements]

อัตรากำลังการบริหารจัดการงานสวนป่าสมเด็จพระเจ้า 1 ปี 2563

อัตรากำลังบุคลากรปัจจุบัน

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายปรัชญา ศรีสุรักษ์	หัวหน้างาน (ระดับ6)
2	นายธัญวัฒน์ คำทวี	พนักงาน (ระดับ3)
3	นางสาวสาธิตา ภารวิจิตร	พนักงาน (ระดับ 4)
4	นายธนพล ภูบุญ	พนักงานปฏิบัติการ (ชั้น5)
5	นายเพียงใจ ภูบุญ	พนักงานปฏิบัติการ (ชั้น3)
6	นายเอมอร มิ่งแก้ว	พนักงานปฏิบัติการ (ชั้น3)

การดำเนินงานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1

เป้าหมายการดำเนินงาน

1. เป้าหมายด้านธุรกิจ

เป้าหมายด้านธุรกิจ

รายได้

- จากการกรีดยางพารา (สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1) จำนวน 175,000 ก.ก. เป็นเงิน 7,875,000 บาท			
- รายได้อื่นๆ	เป็นเงิน	-	บาท
รวมรายได้	เป็นเงิน	7,875,000	บาท

ค่าใช้จ่าย

- ต้นทุนของสินค้า	เป็นเงิน	5,250,000	บาท
- การดำเนินงานอื่นๆ	เป็นเงิน	100,000	บาท
- ค่าใช้จ่ายในการขาย	เป็นเงิน	-	บาท
- บริหาร	เป็นเงิน	-	บาท
- ค่าเสื่อมราคา	เป็นเงิน	-	บาท
รวมรายจ่าย	เป็นเงิน	5,350,000	บาท
<u>กำไรเบื้องต้น</u>	<u>เป็นเงิน</u>	<u>2,525,000</u>	<u>บาท</u>

สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 มีพื้นที่เศรษฐกิจแปลงที่ให้ผลผลิต 3,745.67 ไร่ หรือ 599.31 เฮกตาร์ มีค่าความเพิ่มพูนรายปี (AYI) ของไม้ท่อน เท่ากับ 0.27 ลบ.ม./ไร่ หรือ 0.04 ลบ.ม./เฮกตาร์ ซึ่งมีความเพิ่มพูนรายปีของพื้นที่ทำไม้ของไม้ท่อน เท่ากับ 1250.44 ลบ.ม./ปี

การเลือกใช้อุปกรณ์และเครื่องจักรในกิจกรรมป่าไม้สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตะวันออกเฉียงเหนือ

กิจกรรม	อุปกรณ์	เหตุผล	ลักษณะงานที่ใช้
กิจกรรมด้านการทำไม้	เลื่อยโซ่ยนต์	- ควบคุมทิศทางในการโค่นล้มได้ง่าย - สามารถลดการสิ้นเปลืองและสูญเสียเนื้อไม้ - รวดเร็ว สะดวก ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการทำไม้	โค่น ล้ม ตัดทอนไม้ขนาดใหญ่
	มีด / ขวาน	- มีน้ำหนักเบา สามารถพกพาปฏิบัติงานได้ทุกสภาพพื้นที่ - เหมาะกับไม้ขนาดเล็ก	- ใช้ในการลิดกิ่งที่มีขนาดเล็ก และตัดไม้ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางน้อยกว่า 10 เซนติเมตร - ใช้ในการหมายวัด ตัด ทอน - ใช้กำจัดวัชพืช ถาง และสิ่งกีดขวางก่อน

เอกสารเผยแพร่การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน งานสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี ๑ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตขอนแก่น

กิจกรรม	อุปกรณ์	เหตุผล	ลักษณะงานที่ใช้
			โคนล้มตัดทอนไม้
	เลื่อยลิดกิ่ง	น้ำหนักเบา สามารถปฏิบัติงานได้ทุกสภาพพื้นที่	ใช้สำหรับ ตัด แต่งกิ่งไม้
	รถแทรกเตอร์	- สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย - ลดต้นทุนในการจ้างแรงงานคน มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับการทำงานในพื้นที่แปลงทำไม้	- ใช้สำหรับ ชัก ลาก ถอนตอ รวมกอง - ซ่อมแซมทางชักลากไม้ ทางตรวจการณ์ - เรียงไม้ กระจายไม้ สำหรับเตรียมหน่วยวัดตัดทอน จัดกองไม้เตรียมจำหน่าย
ปลูกสร้างสวนป่าและบำรุงรักษาสวนป่า 1. กิจกรรมเตรียมพื้นที่	รถแทรกเตอร์ตีนตะขาบ/ล้อยาง รถแบ็คโฮ	- สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และลดต้นทุนในการจ้างแรงงานคน ใช้ในงานขุด ถอนกำจัดตอออกจากพื้นที่ ซึ่งไม่สามารถใช้แรงงานคนได้ - มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับการทำงานในพื้นที่	- ขุดถอนตอ ต้น ปรับ โกลบูกเบิกด้วยผานพรวนจำนวน 3 ใบ โกลบูกเตรียมพื้นที่ด้วยพรวนไม่น้อยกว่า 5 ใบ - ทำทาง/ซ่อมแซมทางตรวจการณ์ ทำแนวป้องกันไฟ
	มีด/ขวาน	มีน้ำหนักเบา สามารถพกพาปฏิบัติงานได้ทุกสภาพพื้นที่ และเหมาะกับไม้ขนาดเล็ก ลักษณะงานที่ใช้	- ตัด ฟัน ถาง ลิดกิ่ง ต้นไม้ที่กีดขวางการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปเก็บบริบสุเมพา ในขั้นตอนต่อไป
2. กิจกรรมปักหลักหมายแนวปลูก	ลวดสลิง / เชือก หมายแนวปลูก	มีความเหนียว ทนทาน ต่อแรงดึง ลดความคลาดเคลื่อนในระยะปลูก และการหมายแนว	- ใช้หมายแนวปลูก
3. กิจกรรมปลูก ปลูกซ่อม (ชนกล้าไม้ ขุดหลุมและปลูก)	- รถบรรทุกขนาดเล็ก	ชนกล้าจากเรือนเพาะได้จำนวนมาก สะดวกในการขนกล้าเข้าแปลงปลูก ลดความกระทบกระเทือนต่อกล้าไม้	- ขนย้ายกล้าไม้ อุปกรณ์จำเป็นและแรงงานคน - ขนย้ายปุ๋ย
	- ตะกร้า บุงกี		สะดวกในการเคลื่อนย้ายกล้าจากรถบรรทุกไปวางตามหลุมปลูก ป้องกันการกระทบกระเทือนของกล้าไม้จากการขนย้ายกล้าไปปลูก
	- จอบ เสียม	มีความเหมาะสมต่อลักษณะงาน	- ใช้ขุดหลุมปลูก ผึ่งกลบ
4. กิจกรรมกำจัดวัชพืชใส่ปุ๋ย	- รถไถ	สะดวก รวดเร็ว เหมาะกับพื้นที่ที่มีวัชพืชขึ้นหนาแน่น กำจัดยาก ไม่เหมาะกับพื้นที่ปลูกที่ไม่ได้กำจัดตอออกก่อน	- ไถกำจัดวัชพืชในระหว่างแถวต้นไม้
	- เครื่องตัดหญ้า	สะดวก รวดเร็ว เหมาะกับพื้นที่ที่ต้องการความประณีตในการกำจัดวัชพืช รถไถไม่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้	- กำจัดวัชพืชรอบโคนต้นไม้ และระหว่างแถวต้นไม้
	- มีดถาง / จอบ	ใช้ในพื้นที่ที่เครื่องจักรกล ไม่สามารถ	- มีดถาง ใช้ถางกำจัดวัชพืช ใช้ตัดแต่งกิ่ง

กิจกรรม	อุปกรณ์	เหตุผล	ลักษณะงานที่ใช้
		เข้าปฏิบัติงานได้ต้องการความประณีตอย่างสูง ลดการเกิดอันตรายต้นไม้ เช่น ต้นไม้ขนาดเล็ก	กำจัดเถาวัลย์ - จอบใช้ถากกำจัดวัชพืช พรวนดินรอบโคนต้น ขุดหลุมใส่ปุ๋ย และฝังกลบ
การเพาะชำกล้าไม้	พลั่ว คราด จอบ ช้อน พรวน บุ้งกี๋	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้ผสมดิน กรอกดินใส่ถุง
	บัวรดน้ำ สายยาง	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้รดน้ำ
	ถังฉีดพ่นสารเคมี	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้ฉีดพ่นยาบำรุง ปุ๋ยทางใบ ฮอริโมน
	กรรไกรตัดกิ่ง	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้ตัดแต่งรากกล้าไม้
	รถเข็นเล็ก	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้ขนย้ายกล้าไม้ ขนดิน และอุปกรณ์อื่นๆ
เก็บเกี่ยวผลผลิต ยางพารา	มีดกรีดยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	อุปกรณ์รองรับน้ำยางพารา (ถ้วย ลวด ลิ่น)	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	ถังเก็บน้ำยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	มีดกรีดยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	อุปกรณ์รองรับน้ำยางพารา (ถ้วย ลวด ลิ่น)	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	ถังเก็บน้ำยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	ชุดทำยางพาราแผ่นดิบ (ตะกง ใบพาย)	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	รถบรรทุกน้ำยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	เครื่องรีดยาง	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา

เหตุผลการคัดเลือกสายพันธุ์

ไม้ยางพารา

เนื่องจากมีความต้องการผลิตน้ำยางพารา จึงได้คัดเลือกสายพันธุ์ยางพารา ที่ปลูกได้แก่ RRIM 600 เป็นยางพาราลูกผสมของประเทศมาเลเซียในประเทศไทยนิยมปลูกชนิดนี้มากให้ผลผลิตปานกลางปลูกได้ทุกสภาพดินมีความต้านทานต่อโรคราใบร่วงจากเชื้อราไฟทอปเทอราที่ทำให้ใบยางร่วงในฤดูฝนน้อยในเขตที่มีโรคนี้จึงไม่ควรปลูกลำต้นมีขนาดเล็กราคาเนื้อไม้หลังกรีดยางราคาซื้อขายต่ำกว่าชนิดพันธุ์อื่นมีความทนทานต่อการกรีดยางปานกลาง

2. เป้าหมายการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการสวนป่าให้เกิดความยั่งยืนด้านชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนป่า มีการจัดการพื้นที่อนุรักษ์อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างน้อยร้อยละ 5 ของพื้นที่สวนป่าทั้งหมด โดยการแบ่งพื้นที่ตามศักยภาพสวนป่าส่งเสริมและอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ในพื้นที่

สวนป่า อีกทั้งการดำเนินกิจกรรมของสวนป่าค้ำึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ โดยเฉพาะดินและน้ำ โดยควบคุมการใช้สารเคมีในสวนป่า การลดการไหลบ่าของน้ำ และการสร้างฝายชะลอน้ำ เป็นต้น มีมาตรการป้องกันควบคุมการล่าสัตว์และดักจับสัตว์ในพื้นที่สวนป่าเพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่า เช่น ห้ามล่าสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ห้ามล่าสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (Vulnerable) ถูกคุกคาม และหายาก (Threatened and Rare) ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิดในฤดูกาลผสมพันธุ์ ฤดูวางไข่ และช่วงการเลี้ยงลูกอ่อน เป็นต้น

2.1 ทรัพยากรชีวภาพ

แผน/วิธีการ การสำรวจทรัพยากรชีวภาพ

1. ดำเนินการจ้างผู้เชี่ยวชาญดำเนินการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ทุก 5 ปี ตามวิธีการสำรวจตามหลักวิชาการ โดยวิธีการดังนี้

1.1 การสำรวจพืชพรรณ

กำหนดแปลงตัวอย่างที่กำหนดอย่างชัดเจนในพื้นที่สวนป่า ตามชนิดไม้ สวนป่าไม้สัก สวนป่าไม้ยางพารา และป่าตัวแทน โดยใช้การกำหนดพิกัดขอบเขตแปลงตัวแทน นำขนาดพื้นที่แปลงตัวอย่างมาหาจำนวนแปลงตัวแทนที่ต้องการโดยใช้วิธี Multiple random sampling กำหนดจุดแปลงตัวอย่าง และวางแผนวงกลมในการสำรวจ มีรูปแบบแปลงและการเก็บข้อมูลเป็นระบบตามแบบ THAIFORM คิดเป็นจำนวนแปลงศึกษาครอบคลุมพื้นที่สวนป่า

1.2 การสำรวจชนิดของสัตว์ป่าในพื้นที่สวนป่า

เก็บข้อมูลโดยการกำหนดพื้นที่สำรวจเป็นแนวเส้นสำรวจ (Line transect) แบบสุ่มครอบคลุม (Sample surveys) ในพื้นที่ตัวแทนสังคมพืชและถิ่นที่อยู่อาศัย ทำเครื่องหมายไว้ทุก 50-100 เมตร ใช้ความเร็วในการสำรวจ 500 เมตรต่อชั่วโมง บันทึกข้อมูลสัตว์ป่าที่พบโดยตรง มุมและระยะทางระหว่างผู้สำรวจกับสัตว์ที่พบ ทำการสำรวจทั้งกลางวันและกลางคืน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มสัตว์

2. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลพรรณพืช พันธุ์สัตว์ที่พบมาวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ

3. ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ร่วมปรึกษาหารือร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ชาวบ้าน ชุมชน ในท้องถิ่น หน่วยงานในท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญในระดับประเทศ และ NGO พบว่ามีอยู่จริงในพื้นที่สวนป่าหรือไม่

4. กรณีพบ ดำเนินการติดตามตามแผนการตรวจติดตามโดยสวนป่ากำหนดผู้รับผิดชอบ ดำเนินการตรวจติดตามทุกปีโดยระบุขอบเขตและแผนที่แสดงบริเวณที่พบด้วย และกำหนดวางแผนมาตรการป้องกันต่อไป

สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 ไม่มีพื้นที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ Intact Forest Landscapes (IFL) หรือภูมิทัศน์ของป่าไม้ที่สมบูรณ์ โดยการสำรวจภูมิทัศน์ป่าไม้ที่สมบูรณ์ (IFL) ปัจจุบัน โดยใช้วิธีการเดียวกัน เช่น การเฝ้าดูป่าระดับโลกของแคนาดาต้องใช้ระยะเพื่อศึกษาภาพ และไม่พบว่าเป็น พื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่หายาก ถูกคุกคาม หรือ ใกล้จะสูญพันธุ์

สังคมพืชในพื้นที่สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 นั้นได้ทำการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและการดูดซับคาร์บอนในสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 ทำการสุ่มแปลงตัวอย่างตามแบบ THAIFORM ได้จำนวนแปลงศึกษาครอบคลุมพื้นที่สวนป่าทั้งหมด 30 แปลง แบ่งเป็นแปลงป่าดิบแล้ง สวนป่าไม้ยางพารา สวนป่าไม้ยูคาลิปตัส สวนป่าวนเกษตรไร่มันสำปะหลัง และไร่อ้อย การสำรวจและจัดทำระเบียบนิยามเพิ่มเติมอีก 1 แปลง ซึ่งเป็นไม้

เด่นและมีค่าทางเศรษฐกิจสูงในสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 พบจำนวนชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ในพื้นที่สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 ทั้งสิ้น 22 วงศ์ 46 ชนิด และจำนวนชนิดกล้าไม้และพืชพื้นล่างทั้งสิ้น 52 วงศ์ 147 ชนิด โดยพบว่าป่าดิบแล้งมีจำนวนชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่สูงสุดคือ 36 ชนิด ชนิดกล้าไม้และพืชพื้นล่าง 49 ชนิด รองลงมาเป็นสวนป่าไม้อย่างพาราเมอเรียมีชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ 19 ชนิด ชนิดกล้าไม้และพืชพื้นล่าง 98 ชนิด สวนป่าไม้ยูคาลิปตัสมีชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ 2 ชนิด ชนิดกล้าไม้และพืชพื้นล่าง 33 ชนิด สวนป่าวนเกษตรมีชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ 1 ชนิด ชนิดกล้าไม้และพืชพื้นล่าง 49 ชนิด และไร่มันสำปะหลังมีชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ 2 ชนิด ชนิดกล้าไม้และพืชพื้นล่าง 63 ชนิด

ความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ป่าในพื้นที่สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 พบจำนวนสัตว์มีกระดูกสันหลังจำนวน 66 ชนิด จำแนกเป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจำนวน 14 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานจำนวน 17 ชนิด สัตว์ปีกจำนวน 31 ชนิด และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำนวน 4 ชนิด โดยมีสัตว์มีกระดูกสันหลังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองมากถึง 30 ชนิด โดยสัตว์มีกระดูกสันหลังชนิดเด่นที่พบในพื้นที่สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 โดยใช้เกณฑ์ประเมินจากดัชนีความชุกชุมสัมพัทธ์ พบว่าในกลุ่มสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกมีเกณฑ์ความชุกชุมมากที่สุดอยู่ระดับพบบ่อยมากจำนวน 1 ชนิด คือ อึ่งน้ำเต้า (*Microhyla fissipes*) ในกลุ่มสัตว์เลื้อยคลานมีเกณฑ์ความชุกชุมมากที่สุดอยู่ระดับพบบ่อยมาก จำนวน 1 ชนิด คือ จิ้งเหลนหลากหลาย (*Eutropis macularia*) ในกลุ่มสัตว์ปีกมีเกณฑ์ความชุกชุมมากที่สุดอยู่ระดับพบบ่อยมาก จำนวน 7 ชนิด ได้แก่ นกเขาชวา (*Geopelia striata*) นกจาบคาเล็ก (*Merops orientalis*) นกกระปูดใหญ่ (*Centropus sinensis*) นกกระจิบธรรมดา (*Orthotomus sutorius*) อีกา (*Corvus macrorhynchos*) นกกระจอกบ้าน (*Passer montanus*) และนกอีแพรดแถบอกดำ (*Rhipidura javanica*) และในกลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมซึ่งสำรวจพบเพียงแค่ 4 ชนิด พบว่ามี 1 ชนิดจัดอยู่ในระดับความชุกชุมที่พบบ่อยมาก คือ กระรอกหลากสี (*Callosciurus finlaysonii*) มี 1 ชนิดจัดอยู่ในระดับความชุกชุมที่พบบ่อย คือ กระจ๊อน (*Menetes berdmorei*) ส่วนอีก 2 ชนิดจัดอยู่ในระดับความชุกชุมที่พบน้อย ได้แก่ หนูผี (*Suncus sp.*) และหนูนา (*Rattus sp.*)

ชนิดสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังพบจำนวน 13 กลุ่มใหญ่ ประกอบด้วย 5 ชั้น และ 8 อันดับ ได้แก่ กลุ่มแมง (Class Arachnida) กลุ่มตะขาบ (Class Chilopoda) กลุ่มกิ้งกือ (Class Diplopoda) กลุ่มหอยฝาเดียว (Class Gastropoda) กลุ่มกิ้งกั๊ว (Class Malacostraca) กลุ่มแมลงสาบป่าและปลวก (Order Blattodea) กลุ่มแมลงปีกแข็ง (Order Coleoptera) กลุ่มมวน (Order Hemiptera) กลุ่มผึ้ง มด ต่อ แตน (Order Hymenoptera) กลุ่มผีเสื้อกลางวันและผีเสื้อกลางคืน (Order Lepidoptera) กลุ่มตั๊กแตนตำข้าว (Order Mantodea) กลุ่มแมลงช้าง (Order Neuroptera) และกลุ่มตั๊กแตนและจิ้งหรีด (Order Orthoptera) รวมจำนวนทั้งหมดประมาณ 60 สกุล รวม 64 ชนิด (หรือ 64 ไทป์) สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังกลุ่มเด่นที่พบในพื้นที่สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 ประเมินจากจำนวนชนิดหรือจำนวนไทป์ (Species type) ที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มตั๊กแตนและจิ้งหรีด (Order Orthoptera) กลุ่มแมลงปีกแข็ง (Order Coleoptera) และกลุ่มหอยฝาเดียว (Order Gastropoda)

2.2 การตรวจสอบติดตามด้านสิ่งแวดล้อม

งานสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 ได้ทำการหมายแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ติดป้ายสื่อความหมายพร้อมกับทำบันทึกตรวจสอบติดตามสภาพพื้นที่อนุรักษ์อย่างชัดเจนและทำบันทึกดูแลตรวจสอบติดตาม

3. เป้าหมายด้านสังคม/ชุมชน

สร้างความร่วมมือกับชุมชน มีกระบวนการรับฟังข้อคิดเห็นจากชุมชนท้องถิ่น พัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน โดยสนับสนุนการศึกษาพัฒนาป่าเศรษฐกิจอย่างครบวงจร จำหน่ายผลผลิตจากสวนป่าในราคาที่เป็นธรรม เพื่อสามารถนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มได้ ชุมชนท้องถิ่นได้รับโอกาสในการจ้างงาน นอกจากนี้ยังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านแรงงานและความเสมอภาคของบุคคล บุคลากรและผู้ปฏิบัติงานจะได้รับผลตอบแทนจากการทำงาน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้รับการอบรมเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

จำนวนประชากรรอบ ๆ สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 จากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของสำนักงานพัฒนาชุมชนในปี พ.ศ. 2561 พบว่า ประชากรตำบลนาจารย์มีจำนวนครัวเรือน 1,233 ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,751 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 1,376 คน และเพศหญิง 1,375 คน โดยพบว่า หมู่ที่ 2 บ้านนาจารย์มีจำนวนมากที่สุด 470 คน คิดเป็นร้อยละ 17.08 และจำนวนประชากรน้อยที่สุดหมู่ที่ 7 บ้านโพน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 4.33

หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		รวม	ร้อยละ
		ชาย	หญิง		
หมู่ที่ 1 บ้านสวนป่า	162	133	243	376	13.67
หมู่ที่ 2 บ้านนาจารย์	169	263	207	470	17.08
หมู่ที่ 3 บ้านนาจารย์	61	88	82	170	6.18
หมู่ที่ 4 บ้านนาจารย์	183	122	262	384	13.96
หมู่ที่ 5 บ้านนาจารย์	173	253	189	442	16.07
หมู่ที่ 6 บ้านแก่งนาขาม	109	73	85	158	5.74
หมู่ที่ 7 บ้านคำโพน	57	73	46	119	4.33
หมู่ที่ 8 บ้านโนนคำม่วง	157	158	157	315	11.45
หมู่ที่ 9 บ้านศรีบูรพา	162	213	104	317	11.52
รวม	1,233	1,376	1,375	2,751	100

เอกสารเผยแพร่การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน งานสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตขอนแก่น

จากการสำรวจสอบถามผู้นำชุมชนรอบสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 1 ไม่พบว่ามีชุมชนพื้นเมืองหรือชนเผ่าใดๆที่เคยอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 1 และพื้นที่รอบสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 1

นโยบายของสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 1 ด้านสังคม

- เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนโดยการให้ราษฎรท้องถิ่นเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่สวนป่าในรูปแบบวนเกษตรและเก็บหาของป่า

- มีการฝึกอบรมให้ความรู้พนักงานสวนป่าและคนงานเช่นการฝึกกรีดยางพารา

- ส่งเสริมอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

- ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพให้กับคนงาน

- สนับสนุนด้านการศึกษาและศาสนา

- มีระบบแก้ไขข้อขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น

- มีพนักงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่า

สวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 1 ได้ให้ประชากรโดยรอบสวนป่า เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่สวนป่า เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของสมาชิกหมู่บ้านราษฎรรอบๆสวนป่า เช่น รายได้จากการทำงานเกษตร รายได้จากการรับจ้างสวนป่า รายได้ส่วนแบ่งรายได้กรีดยางพารา และรายได้จากการเก็บหาของป่า เป็นต้น

ชนิดและปริมาณผลผลิตจากสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 1 รายละเอียดชนิดและปริมาณผลผลิตมีดังนี้

ผลผลิต	ปริมาณผลผลิต (กก.)	รายได้ (บาท)
ยางพารา(น้ำยางสด)	146,664.86	5,130,058.45
ยางพารา(ยางพาราก่อนถั่ว)	10,442.00	254,427.50
ของป่า(เห็ด, ไข่มดแดง, ไม้ฟืน อื่นๆ)	-	370,420.00
วนเกษตร	7,822,850.00	15,645,700.00
รวม	7,977,293.04	23,237,138.62

ภาพการร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชุมชนรอบพื้นที่สวนป่า

ผลการดำเนินงานของสวนป่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 ในปี 2562

ด้านเศรษฐกิจ จำหน่ายผลผลิตยางพารา(น้ำยางสด) 146,664.86 ก.ก. เป็นจำนวนเงิน 5,130,058.45 บาท
จำหน่ายผลผลิตยางพารา(ยางก้อนถ้วย) 10,442.00 ก.ก. เป็นจำนวนเงิน 254,427.50 บาท
รายได้ชุมชนที่เกิดจากการจ้างงานของสวนป่าเป็นจำนวนเงิน 2,904,251 บาท

ด้านสังคม รายได้ชุมชนจากการการหาของป่า เป็นจำนวนเงิน 370,420 บาท
รายได้ชุมชนจากการการทำวนเกษตรประมาณ เป็นจำนวนเงิน 15,645,700 บาท

ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกล้าไม้ดีมีค่าในการปลูกป่าประมาณ 50,000 ต้น

กิจกรรมกำหนดแนวกันชน (Buffer Zone)

กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ ต้นไม้ อนุรักษ์ในสวนป่า พร้อมทั้งติดป้ายประกาศและประชาสัมพันธ์
ให้ชุมชนได้รับทราบ

วิสัยทัศน์องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

“เป็นผู้นำจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมไม้จากป่าปลูกในปี 2565”

ติดต่อ: สำนักงานสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าสุทนต์มณี 1 โทร 083 - 0263032 อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์รหัสไปรษณีย์ 46000 E.mail
kalasin_kk@hotmail.com